

Aan Uitvoeringsprogramma KACTUS
t.a.v. Adriaan Smeenk (programma
manager)

Adviesnota

Datum	09 juni 2022	Portefeuillehouder	Henk Veldhuizen/ Frans ter Maten
Documentnummer		Programma	Landelijkgebied/ Wonen en zuiveren
Projectnummer		Afdeling	Beheer Watersysteem
Bijlage(n)	1	Opsteller	Gydo Hendriks

Onderwerp Optimalisatie peilbeheer Terwolde

Voorstel

1. Instemmen met wijziging van methode opstellen peilbesluit;
2. Opdracht tot nader onderzoek implementatie gebiedsnormen verstrekken.

Inleiding

Door de provincie Gelderland is opgelegd dat het waterschap peilbesluit Terwolde (hierna het peilbesluit) in 2022 moet herzien. Het is de wens van het waterschap om de herziening van peilbesluit Terwolde bij te laten dragen aan de BOP en BOVI doelen met betrekking tot klimaatadaptatie en dan met name droogte mitigatie.

1. Voorgesteld wordt om bij de herziening van het peilbesluit onderzoek te doen naar welke peilen nog voldoen aan de wettelijke NBW norm en de peilen hierop te baseren. Er zal hierbij afgestapt moeten worden van de huidige methode waarbij ontwateringsnormen worden gebaseerd op het landgebruik. Ook wordt er voorgesteld maatwerk toe te passen op de NBW normen, namelijk het invoeren van normvrije gebieden, het aanwijzen van hogere maaiveldcriteria en het invoeren van een seizoenseffect voor grasland.
2. Het wordt voorgesteld om door het uitvoeringsprogramma KACTUS de implementatie van gebiedsnormen verder te laten onderzoeken. Hierbij worden de NBW normen losgelaten. De resultaten van dit onderzoek kunnen middels een partiele herziening op langere termijn worden ingevoerd in het peilbesluit.

De uitwerking en details van dit advies zijn te vinden in het onderzoeksverslag "Optimalisatie peilbesluit Terwolde" van 09-06-2022 in de bijlage.

Beoogd effect

1. Door niet de ontwateringsnormen aan te houden maar de grens van de NBW normen op te zoeken kan een hoger peil worden toegepast en meer water vastgehouden worden. Dit heeft niet alleen effect op het peilbesluitgebied maar ook op de flanken van de Veluwe waar vandaan minder kwel weg stroomt naar het peilbesluitgebied. Dit draagt bij aan het behalen van de BOVI en BOP doelen.
2. Door het implementeren van gebiedsnormen worden agrariërs gestimuleerd om landbouw te bedrijven op de gebieden die daar van nature geschikt voor zijn.

Hiermee wordt het BOVI doel "Functie volgt peil" behaald. Door in bepaalde gebieden een hoger peil en meer inundatie te accepteren kan dit bijdragen aan de transitie naar natuurinclusieve landbouw en de stikstof problematiek.

Argumenten

1.1 De urgentie om droogteproblematiek te mitigeren is de laatste jaren dringender geworden

In de jaren 2018, 2019 en 2020 is er sprake geweest van uitzonderlijke droogte. Ook het voorjaar van 2022 is extreem droog geweest. Het wordt steeds duidelijker dat de klimaatscenario's zoals deze voor de toekomst geschetst zijn uit lijken te komen. De droogte die hieruit voortkomt zorgt voor schadelijke effecten op onder meer de landbouw en de natuur.

1.2 Het is nu het juiste moment om het voorstel in te voeren

De herziening van het peilbesluit staat nog aan het begin van het proces, dus een wijziging op de reguliere besluitvorming kan nog worden ingebracht. Ook wordt er voor deze herziening al een gebiedsproces opgestart die noodzakelijk is om draagvlak te creëren voor het peilbesluit. Ook wordt door de droogte van afgelopen jaren de urgentie gezien door gebruikers van het gebied. Het voorstel valt binnen de huidige wettelijke kaders, hierdoor kan het voorstel worden ingevoerd zonder dat hier een wetswijziging of juridische procedures voor hoeven te worden ingezet.

2.1 Het stimuleert gebruikers van het gebied percelen te gebruiken op de meest natuurlijke manier

Door de invoering van gebiedsnormen worden gebruikers gestimuleerd om gewassen te verbouwen op de plek die daar van nature het meest geschikt voor is. Gewassen die slechter tegen droogte kunnen zullen geplaatst worden op plekken met lagere normen en gewassen die slechter tegen een teveel aan water kunnen zullen geplaatst worden op plekken met hogere normen. Op deze manier kan er gekeken worden wat het meest gunstigste en natuurlijke peil moet zijn waar de gebruikers van het gebied op kunnen anticiperen. Hierdoor ontstaat er een "Functie volgt peil" regime.

2.2 Het sluit aan op andere maatschappelijke opgaven

80% van het areaal van het peilbesluitgebied is in gebruik door de landbouw, hiervan bestaat 65% uit grasland t.b.v. veevoer. Van de overige 15% (bouwland) bestaat meer dan de helft ook uit veevoer productie. Door de huidige problematiek rondom de stikstof uitstoot, met name dicht bij kwetsbare gebieden zoals de Veluwe, moet de stikstof uitstoot drastisch verminderd worden. De oplossing hiervoor wordt door de landelijke overheid vooral gezocht in de vermindering van de veestapel. Wanneer de veestapel ook in het peilbesluitgebied moet krimpen hoeft de overgebleven grond minder intensief bewerkt te worden. Hierdoor kunnen er na invoering van gebiedsnormen gekeken worden welke gronden vaker mogen inunderen en waar niet.

Kanttekeningen

1.1 Wijziging in bedrijfsvoering voor agrariërs

Door van de ontwateringsnormen af te stappen zullen percelen niet op elk gewenst moment met zware machines betreden kunnen worden. Op deze manier raken agrariërs nog afhankelijker van het weer of zullen zij andere machines moeten inzetten. Doordat de urgentie van droogtemitigatie ook bij agrariërs gezien wordt zijn hun zorgen met een uitvoerig participatietraject wellicht weg te nemen.

1.2 Meer kans op inundatie

Door het verhogen van de peilen is er meer kans op inundatie van percelen en hierbij optredende schades. Omdat er echter binnen de nu geldende normen wordt gebleven en de schade komende uit droogte verminderd wordt zal de netto schade afnemen.

2.1 Het voorstel past niet binnen het huidige wettelijke kader

De NBW normen zijn vastgelegd middels de Provinciale verordening van Provincie Gelderland. Om deze los te laten en een andere vorm van normering in te voeren is een uitgebreid juridisch proces nodig. Omdat het meest uit dit voorstel gehaald kan worden door het te combineren met andere vraagstukken van andere overheden zal dit proces parallel moeten lopen aan de besluitvorming bij andere overheden. Dit kan lang op zich wachten en het proces vertragen.

Financiën

Voor deze voorstellen is nog geen financiële onderbouwing opgesteld, dit zal deel uit moeten maken van de vervolg onderzoeken. De uren die benodigd zijn voor het uitvoeren van het vervolg onderzoek kunnen bij voorstel 1 komen uit de lijnorganisatie voor de herziening van het peilbesluit. De uren die benodigd zijn voor het verder implementeren van voorstel 2 kunnen komen uit het uitvoeringsprogramma KACTUS.

Vervolg

Wanneer er wordt ingestemd met de voorstellen zal er geanalyseerd moeten worden wat de financiële gevolgen zijn voor het waterschap bij invoering van de voorstellen. Wanneer dit goedkeuring krijgt wordt er binnen de werkgroep ten behoeve van het herzien van het peilbesluit berekend wat de nieuwe peilen t.b.v. voorstel 1 zullen moeten worden. In het gebiedsproces worden deze nieuwe peilen ingebracht en eventueel bijgesteld.

In het uitvoeringsprogramma KACTUS wordt verder uitgewerkt welke partijen aan moeten haken om gebiedsnormen in te voeren. Ook wordt de argumentatie vanuit het waterschap ingebracht bij het bevoegd gezag (Provincie Gelderland) waarbij vervolg gesprekken worden gevoegd over de wijze van implementatie.

Datum 09 juni 2022
Onderwerp Adviesnota: Optimalisatie peilbeheer Terwolde
Pagina 4 van 4

Bijlagen

1. Optimalisatie peilbesluit Terwolde – Onderzoeksverslag, 09-06-2022

Ondertekening

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'J. van der Molen', is shown on a light blue background.

Teamleider Beleid en Advies Waterbeheer
Jozanneke van der Molen

Besluit

Nader vast te stellen